

خوښدنه وایک بڼه رمانه: (نېستا... لېر دا یان جارکي تر رژه لاساتي ناوې است) ی عبدالرحمن منیف

نووسینی / سوهیل زه‌هاوی
وېرگېلانی / هاورې نه‌هرې

نېستا... لېر دا یان جارکي تر رژه لاساتي ناوې است. رمانه نووسې سوري سعودي (عبدالرحمن منیف) ، رمانکي سر بڼه د بڼه زیندان، باسي دځي گيراوکان نکل وټاتاني رژه لاساتي ناوې است بڼه دښيښانکړدنې ناوې وټات نکل و زیندانې کڼ نکلشکېنجو و رښتاري سړکوټکرانې تيا نکل.

بايځي کارکاني رمانووس (عبدالرحمن منیف) لېر مانکاني رژه لاساتي ناوې است و (نېستا... لېر دا) و درختکان و تيرورکړدنې مړزوق لېو دايې کڼ باسي زیندان و گيراوکان دکل بڼه بڼه جياوازي لېر تکراري وټاتاني رژه لاساتي ناوې است و د وروبوړي، پېر د لېر سيمای زام لا دکل باو جلدلادکان ناکرا دکل هروا باسي توهين و نکلشکېنجو و رښتاري تاوانبارانې دکل دژي زیندانيان بڼه بڼه ستي چکل پېر دانيان، هر وکل کڼ سايې تيېکان طالع العريفي و عادل الخالدي ورچېب ئيسماعيل وټواني دیک، دکل بڼه رووني هڅو ستي يکل بکلين سېبارت بڼه ئاراستي رمان لای منيف وکل بابتي موداي سياسي وکل مڼه لاساتي کڼ لېر کارکاني نکلنګي داوټو، بڼه پېر يې منيف پښتري کاري سياسي کردو و دواتر وچرخا بڼه نديب و بېرمنده.

نېم نېمونه کارېګري هېو لېر پکهاټي فیکري و لېو رګايو و تواني دښيښاني دياردي ژيان و مردن بکا لېر زیندانېکان و بڼه نديي سياسيکان و بڼه رنګارېوونې دښيښاتي سړکوټکر، تواني بانګواز بڼه ئازادي بېرکړدنې و چکل مکلکاني ديموکراسي و رښتارکړدنې و چکل مکل نکلشکېنجي نکلوي دې بڼه رڼه سټکار و زینداني کړدنې هر بڼه دياردي سړکوټکر و پښيل کړدنې مافي مړق لېر مانکاني نکلنګي داوټو، بڼه دزيوترين شيو، بڼه دښيښاني منيف لېر گڼان دايې بڼه دواي ځوني و نېووي لېر نووسيني رمان دا وکل ئامرازکي داهڼرانه و بڼه ردوام بوون لېر کاري، گڼلاني بڼه هاتوو گچي لېر کاري سياسي سړکوټو و نېو بڼه مام ځي بڼه دښيښاتي و

نډا و رښېن نډېوو شکستی ټکړدو، بې یاری دا هڅه نځای بېرزتر بهاو و ټامرازېکی کاریگر هڅېږي بې کاتېکړدنې کچه مځگا وسرلېنډ رښتاری مرق دا ټڅلېر ځای بېره مه نځای بیری نو و کارایی کړدنې جوړېدوای کارو ټکېشان، لښر زاری عادل الخالدي دوو پاتې د کاتو (زېر هڅېن ک واز ل دوا چکمان بهنن ک ټویش وشو، د بې بزاینې چن بېکاری د نښن لوانې دوا ټامرازمان بېت ک د توانی کارېک بکا چککای تر پې نېکراو، هېر بې ګرنگې بنووسین و ګواهی پېشکېش بکېن) لاپې ۳۲۱ ل رمان ک، لږ دا منیف د سنیشانې ګرنگترین و زیفی رمان د ک لښر ټاستی هونډی وبا بېتی و دې (م قس د ټو نیې کات بېسېر بېریت و دوو د پې فرم سک بې ټریت تا و ټرانت ټاسود بېت بېکو د بې ټ د سټی پې بکېت کات رمان ک ټواو د بې سړمان ګرنگېکان کات ل د بېتو کاریگرې سړه ټو دا) (۱)

منیف توانی و ټنای جیهانی زیندان بکا ل ځای سحنې کاریگر لښر ټیانی ګیراو کان ک پانتایېکی زری دا ګیرکردو ل رمان کای، توانی دایې ټریتو و ټو زیفی بکا بې شوېکی داه ټنران وک د ستنیشانکړدن وبا بېت وزمان، هېر ټراندې کسایې ټیېکان هروا توانی ک ټنرېی رووداو کان بکا و ټاو ټی ځیا و واقع بکا ل پکھینانی کاری رمانووسی دا ک ټ ټرې ل ټیان و واقع کې نې بخو ټقنې ل ټ زموونی بېره مه نځای هوشیاری دا، هروا رمان کای ټایې ټ بې ټکنیکې هاوچرخ ل رووی بونیادی هونډی ویند ګرتن وچې کړدنوای ځمی مرق بې شوېکی قوو و فوکوس لښر کراو.

عبدالرحمن منیف رښېکی پېشېنگ و بېرچاوی ګڼ ل دا شتنی رمانی سیاسی ټرېبی دا، کار کانی ل رمانووسی دا دام زرنډی نېوای نو رمان دواي نېجیب م حفوز، ټوای ل رمان کانی ټازار بېخش، بېردوام بوونی ټرېم سړکو ټکر کان و زو لم وزرداریان ک هاوشان ل ګڼ کاروانی ځک، ټوانې ل زیندان تاریک کان ټرین و بې چن د سا ټک گل دراوندو ټو بې دادگای و توو شونیان بې دږدو ټازار ل ټاکامی کاری سادیان و سړکو ټکران و ناچار کړدنیان بې دانپیانان بې شوېک خورت.

بې شوېکی روون حزی نووسېر دږد خا ل پېشکېشکړدنې و ټکېشری سیاسی ک ټنډډر ل پېناو ټامانجی بېرز ل ځای رمانو بې ټوای بېتې بې ګڼ کې م ټووی، ټروانینی ټیژی بې رووداو کان ټیایدا رښېنگ بداتو، دواي ساف کړدن و پاک کړدن بې ټوای بېتې ګو هروا کې د ګم و ل ګڼ ټپېر بوونی زمان دا بېهای زیاتر ټ بې.

لە بەشی دووەمی دا باسی رووداوکان و پەشەتەکان دەکا کە تووشی تەڤکەشەر حەیدەر شیخ عەلی بوو کاتە پەیوەندی بەهەزری پەشمەرگەو دەکا لە کوردستانی عێراق دواى ئاونانی لەلایەن دەزگای سەرکۆتکەری عێراقی یەو و تەکلێف کردنی بە ئێرکی هاریکاری و بەدواداچوون لە تەهران دواى گیرانی تەڤکەشەری ناسراو عادل حەبە کە بەرپرسیاری کاروباری حزبی شیوعی عێراق بوو لە تەهران لە ساڵی ١٩٨٠، هاوێش حەیدەر لەلایەن دەزگای هەواڵگری ئێرانەو دەگیری بە تەمەنی جاسوسی بە دەوڵەتان، لە کەتایی ساڵی ١٩٨١ بەدواو، نزیکەی شەش ساڵ لە زیندانی ئێفینی ترسناک بەسەر برد.

دواى داڕانی ١٠ ساڵ چاوم بە حەیدەر شیخ عەلی کەوت کە ساڵێکی تەوێری لە رەمانی عبدالرحمن منیف، باسی زیندانی شەش ساڵی لە ئێران بە کردم، دەردو ئازارەکانی رێژانە، باسی ئێشکەنج و جەستەیی خوێناویی بە کردم بەدرێژایی ئێو ساڵانی کە لەزیندان بوو، لەئاستی داخێاگر بوو لە بەردەم جەللادەکان دا تا رێژی ئازاد بوونی، ئاماژەی بە ئێو کرد کە بەسەرھاتەکەیی لەسەر کاسیت تەمار کردوو لەلای دکتەر فالح عبدالجبار دایناو لە ساڵی ١٩٨٨ بەو هیوایی لە شیوەی پەرتووکی دەرچیی بە نەوی یادەوێریەکانی لە زیندان تاوێکو بەرچاوی ئای گشتی جیهان بکەو بەئام رێکەوت ئاراستەیی رووداوکانی گەیی وەک فالح عبدالجبار دێی / لە پایزی ١٩٨٨ (چاوم کەوت بە رەمانووسی کەچکردوو عبدالرحمن منیف کەوتینە قسەو باس لەسەر خوانی ماسی برژاو کە کەمەئیک رەشبیری عێراقی ئامادەیی کردبوو، ئێوانیش وەک ئێو بە تاراوگەیی دیمشقی هاتبوون باسی دیرسو اوزالای عێراقیم بە کرد (حەیدەر شیخ عەلی) داوای لەکردم کە ناوێرێکی تەمارکراوێکە ببینی و گوێ لە بە.)

فالح عبدالجبار دووپاتی ئێو دێکاتوو وەک شاهیدیک لەسەر تەمارکراوێکە کە ناوێرێکی بەشی ئاگرکەوتنەوێ ئامادەبووان و نەهاتووان بەدەق وەرگیراوە لە یادەوێریەکانی حەیدەر شیخ عەلی کە بەدەنگ تەمار کراو، هەروا لە بەشی سەیم دا هەندێکی دیکەیی تیا، بەم شیوەیی رەمانێکە بەشیوەییکی نیمچە تەواو پەشتی بەستوو بەیادەوێریەکانی حەیدەر (٢)

وێئای ئێوێش دکتەر کازم حەبیب دەرباریی ئێم بابەتەیی نووسیوەو دووپاتی ئێو دێکاتوو کە سەبارت بە رەمانێکە تەماری بەدەنگ هەیی (٣)

هەروا سوعاد قوادی خەزانی منیف لە رێژنامەیی ئێلکترونی (عکاظ) دا دانیپە ناو بە بوونی کاسیت، کاتە وێئامی فالح عبدالجبار و حەیدەر شیخ عەلی داوێتوو (٤)

هەکاری پانانی منیف بە نووسینی رەمانێکەیی (ئێستا.. لەرێدا یان

جارِکی تر رَژھائی (ناوہائی) وک دہائی / بچی ہوائی م دا
رمانیکی دی لہسہ زیندان بنووسم، ئممش لہ دوا رمانم ئنجام
داوہ (ئستاہ . لہسہ دا یان جارِکی تر رَژھائی (ناوہائی) لہسہ
ئوہی بوام و ابوو، قہباری سہرکو تکر دن کہ ئستا بدهستی و
دہنائین پوانہ ناکرہ لہگہ پشان دا، سہرکو تکر دن زہتر بوو،
بشیوہ یک برفراوان بوو، بواہی پ ناکرہ، ئممش کورت نہ بت و
لہ ژمارہی زیندان و ژمارہی زیندانیان بکو ئوہی تہ پندوہ، ک
بشہوہ یک ہر ئینسانہک بوہ تہ زیندان، یان ہہ بژہردراوہ ب
زیندان، ئمہ وہای پہر سہندی ئامرازہکانی سہرکو تکر دن لہ رووی
مادی و سایکہ لہژی وہ، ہروا پہیوہندی کسہکان لہ نہوخہ یاندا لہ
لایک و لہگہ دہسہات لہلایہکی تر، ہر بہیہ دہ بہ رووہ رووی
گرفتہکان بینہوہ و ہوہ بدہین بشہوازیکی قوہتر بیخوہنہوہ،
کاتہ ئمہم کرد لہساتی لہساتہکان بہم دہرکوت کہ قوربانی و جہلاد
دو دویہ یک دراوہ بہ واتاہی کی تر ہردو وکیان قوربانی ہژمی
زہن .

هه‌روا عبدالرحمن منیف پەشەکی یەکێکی نووسی لێژەر ناوێشانی (پەشەکی یەکێکی درێنگ بەم پێویست) لێ چاپی دوازدەهەم ساڵی ١٩٩٨ بەرمانی رێژەپەتای ناوێست (کە لێ ساڵی ١٩٧٥ بەراوکرایوو) دوا دەرچوونی رمانی (ئێستا... لێر دا) یان جارێکی تر رێژەپەتای ناوێست (چاپی یەکەم ساڵی ١٩٩١، منیف لێم پەشەکی یەکێکی نووسی (باسی ئێووێ نەکردوو کە پێویستە باس بکەرێ دەربارێ جیهانی زیندانی سیاسی و ئێوو دەرێقی و تەوهینێ کە زیندانی تووشی دێ بە لێ زیندانێ بەرێراوەکانی تەواوی حەوزی ناوێست و باشور ورێژەپەتات کە ساڵ دوا ساڵ بەرفراوانتر دێ، هەر بەیەک وای کرد کە رمان ئیحا بدا باس نەکا، ئاماژە بکا و قسە نەکا) ئێمەش ئاماژەیکێ روونە کە رماننووس منیف زانیاری باوە پێکراوی دێست کەوتوو لێ زیندانی یەکێکی سیاسی سەبارت بە پێشیلکاریەکانی نێو زیندان لێ رێژەپەتای ناوێست و باشوری دا.

عبدالرحمن منيف د () رمان واک ل ټـدگم و دینوسم
 ئامرازکی جوانه به مـعریفه و کات به سـربـردن، وامن له دکا زیاتر
 هـستیار بین به رانـبهـر دـوړو به رمان، له وانـه یـ له میانـه ی دا
 شتگـ له کی جـراو جـر پـمان به ی وا پیوسته که بیزانین و یادی
 (بکـین) (۵)

هروا منيف ل سرتاي رمانى (ئستا.. لردا يان جاركى تر
رژھتاتى ناو است) ئماژ دكاو دى (باشتين شت ك ئينسان
بيكا ئاراسته كردنى برباوترين ئزمون ب هوشيارى) قارمانى
رمانى الامل مالرو لاپر ۷، ئگ رل و دقئ سرتو ورد بينو،

د بېنېن سرنجی خوځندار به دوو جلمسار ادکښ/جلمسارک پکيوستې
به نووسلروو له چشني مالرو، جلمسارکي دي پکيوستې به و
بيروراي کي د ستواژک د ريدبر / بانگوازي مرځ دکا
بلم بستي گڼي نئ زموون به هوشيارى .

نم د ستواژي بانگواژک به سارلنوو تمانى ژيان له لايان
ئينسانو به تايبتى تايبتى ندي ژيانى له پناوى هوشيارى و درک
پکړدنى قوو .

پواي خوليای نووسين زا به سار کسايي تي رمان دا ، نم مش
بگي به ک گاننوي نئ زموونى خود و نازارکاني دچند خانى نئ و
ناراستي به ک مالرو باسي دکا ، لاپر ۱۲۷ (۶) .

هر وک روبرت لويستيفنسون د / نووسار کسايي تي يک
وردرگر و رووداوکان وهلويستکان هددبز به بللم بستي پ
گياندى نئ و کسايي تي ي .

لم چوارچلويي دا نووسار عبدالرحمن منيف له رمانى (
نستا . لردا) پناى بردت به نئ زموونى شخسى تکلشري شيعى
د ريدر شيخ علي لژير ناوى (طالع العريفي) رووداو
هلويستکاني هلبزاردوو به پگياندى نم کسايي تي ي ،
رووداوکانى زيندانى نئينى بدناو گيو به زيندانى (العبيد)
هروا ککي و رگرتوو له دردو نازارى استقينى نم کسايي تي
ي ، کات له زيندان بوو .

منيف نکلي لرو ناکا ک رمانووس هندن جار د به خي حشار بدا
له پشتي کسايي تيپکاني ، نئ و د (پکيوندي رمان له گ
گاننوي پکيونديپکي نازر ، به واتاي نووسار چند کسايي تيپک
د خوځند بللم به شاک له بيروراو قيناء تي خي پيان د سپر ،
نم بيروراو قيناء تي پکيوست نيپ بگيرانوي قارمان ياخود به
قارمانى به وند و لوژيکي ، لوانه به لسار زمانى گيلکان يان
کسايي تي لروکي بللم وک سيمبول د ريب (۷) .

رمان شيوپک له درپي نئ مري سبارت به تکراى سزو
بيروراو و يادوځي وخوليای ئينسان يان به درپي نئ روونتر (
له پشتي بونيادى روا تي گاننوي ، بونيادى وند گرتنى قوو خي
حشار داو ، ک توځي ئينسان بللم بستي هودان به چيني وند
لسري) .

نم وند به له موو کارکي رمان شياو ، ندراوو بللمکو به خوځند
به ج هدراوو ، له چوارچيوى ناوئ بوونى له گ دق دا ، نرکي
بونياتناني له کلمم سيمبولى دق سچاوو دگر ک چيني دق
رمان پکي دهند به و پکي ک دق نامريکي تلمب وک امبرتو
ايکو د ، داوا له خوځند دکا ، هاوکاري به هز بکا له پناو

په کردنه وای ئه و فزایه ی که به دنگی له کراوه و به شایه کانی په نه کراوه ته و.

به م شهسو یه دق جگه له ئامهریکی ته مبه شتیکی دی نیه، دق ناتوانی هه موو شت به ی به کو پیویسته خودی خو نه ر بتوانی دلاله ته کان شیکا ته و (۸)

کاته یه کی له سیمبوله کانی نه زموونه که باسی گه واهی خه ی ده کا، به چاو خراپترین نه زموونی بینوه، کاته گیراوه، وه که به گه یه که های که مایه تییه هه یه، نه م له گرنگی ره مانووس عبدالرحمن منیف و به های ره مانه که ی که م ناکا ته و، نه و داهه نانی با یه نه د به ی نه نجام داوه، گهرم وگو یه و استگه یی به ره مانه که به خشیوه، منیف داهه نانی نه نجام داوه کاته که فزای زیندان په شانی خو نه ر نه دا که چن روح له نه و ده باو ئینسان سه رشوه ده کا و سه رچاوه ی مه رگه و کاریگه ری ده روونی و برینی قوه له جه سه ته و ده روون ته مار ده کا، وه که دوخی استه قینه ی قاره مانی ره مانه که.

ره مانووس منیف خه ی نه خسته ته چوار دیواری زیندانه وه به لکو دوورتر ره یشه وه و نه سپی خه یه ی به پیتی تاو داوه به شهسو یه که که توانیوه ته خه ی به خاته فزای نو یه ئینسانی یه وه، خه یه ی یارمه ته داوه به ره به و تر به له زیندان به گواز ته وه به نه خوشخانه ی ده روونی به نه وه ی دوو جیهانی دژ به یه که و ناکه که به خو نه ر به خو نه قه نه، نه خه شخانه ی ده روونی وه که جیگایه کی شیفا و زیندو کردنه وه ی خه که و زیندان وه که شهو نه ی مه رگه و سه رشوه ی.

نووسه ره له سه ره زاری زیندانی طالع العریفی ده یگه ته وه (ژووری تاکه که سه له زیندانی العبید گه که کی ساردو به کوک و به شه و نزیک له تاریکی و به نه ی مه رگی له ده ت).

وه که ئاشکرایه شیعره باش و ره مانی نایاب وه نه ی قوه ی که م به گه نیشان نه ده نه، پیم وایه کاری نه ده به ی وه که شه عرو ره مان دوو ئامرازی چاکن به وه نه گرتن و ته گه یشه نه ی که م به گه، له ره دا باسی نه ده به ی زیندان ده که یه، باشته رین ره مان نه وه یه نووسه ره که ی زیندانی بووه یان باسی که سایه تییه که ده کا زیندانی بووه، له نزیکه وه جه نه د سا که نه زموونی کردوه (۹)

منیف له گه نه نه م ده سه ته وازه یه هاوه یه کاته له سه ره زاری طالع العریفی له به شه دوو م به ناو نیشانی (ئاگرکه و ته وه ی ئاماده بووان و نه ها تووان) ده نووسی (ره نه که له ره ژان نه گه ره له وه هاتمان هونه ره مه نه که خو نه قه په که وه مانای ئازارو تووه یی زانی هه روا ساتی رووبه رووبوونه وه ئیدی ساته کان به ره جه سه ته ده کا به شهسو یه که که له توانای هیه هونه ره مه نه که تر نه به له جه هاندا) لاپه ره ۳۱۳ له ره مانه که.

لـ رمانـكـ و دوو شوـنـى بنـى تـى كـنـترـى دـكـن ئـوانـش /
نـخـشـانـ و زـينـدانـ، ئـم دووانـش مـدلولى قووـ و كاريگـرى هـيـ.
رماننووس عبدالرحمن منيف توانى بـشـوـيـكى داهـنـرانـ بمانبا بـ
زانينى دـخـى زيندانى لـ زيندانـكانى مـرگ و تاريخى، كاتـ تووشى
ئـشكـنجـى دـندانـ دـبنـوـ بـ ئامرازى پـشـيل كـرنـى كـرامـتى
ئينسان چ وـكـ ئـشكـنجـى ئاخاوتن كـ دزيوترين پـيـف وـستـ بـكار
دـهـنن يان فزيكى كـ ئازارى هـموو جـستـ دـگرـتـوـ، هـروا
پـشانـدانى سـحـنـى ترسناكى ئـشكـنجـ لـ لايـن جـللادى دـندـوـ كـ
بـهـودـى ناوى مروفيان لـ ناوـ .

لـ بـشى يـكـم بـ ناونيشانى كوـانـ پـچاوپـچـكان، گـانـوـى يـكـم
لـلايـن عادل الخالدي وـيـ دواتر طالع العريفي بـشـدارى دـكا، بـشى
يـكـم بـم پـرـگرافـ دـستـى پـ دـكا (كاتـ مردنم نزيك بوـوـ..
ئازاديان كردم !) لاپـرـ ۱۱ لـرمانـكـ

عادل الخالدي چونيـتى ئازادكـرنـى و بـسـرـبرـدنـى هـفتـيـكـ لـ
ماـوـ دـگـتـوـ كـ دواتر سـفرى كـردوـ بـ براغ بـمـبـستـى
چارـسـر دواى ئـوـى كـ پـشـكنـينـى پـويـستـى بـ كـراوـ لـ لايـن
پزىشكانـوـ (لـكـتايى هـفتـ، دواى ئيجراى جوراوجـر، تيايدا
پـيمانـى گـانـوـ دواى كـتايى چارـسـر، سـفرم كـرد يان باشتـر بـمـ
تـسـفيريان كردم بـ براغ)

سـفرم كـرد بـواتاي ئـوـ دـت كـ ئازادـ لـسـفـر كـردن بـمـام تـسـفير
كـرام دوو ئـگـرى هـيـ يـكـم لـلايـن دـسـتـا تـوـ تـسـفير كـراوـ،
ئـمـ رـ تـ ناچـ ئـگـرى دووـم لـلايـن حـزبـكـيـوـ تـسـفير كـراوـ و
پـيمانـى داوـ دواى چارـسـر بـگـرـتـوـ بـ وـتـ بـ بـردـوامـبون لـ
كارى سياسى، ئـمـ واى لـكـردوـ كـ بـمـ سـفـرم كـرد.

لـچاوپـكـوتنى تـلـفـزيونى عـرـبى يـ عبدالرحمن منيف گوتى (ئـگـر
بتـوـ بـردـوام بـ وـك نووسـرـكى رمان دـبـ ژيان بـ هـمـمـنگى و
جياوازيـكانـوـ بـينى، پـويـستـ نووسـر هـوـ بدا ئاگادار بـ لـ
قـوارـى بوونى لـ رمان دا، بـگـومان روماننووسى ئامادـبوونى هـيـ
لـ تـكـراى دـق دا بـمـ بـشـوـيـكى پـچـ و پـرت و بـاو يان
استر بـمـ شاراوـ لـ كـمـمـى سيفات و هـمـويـستى كارـكتـرـكان
لـرـو لـو، هـنـدى دـستـواژـ بـكار دـهـنـ پـيوـنـدى
بـخاوندـكـيـو هـيـ، سـخـتـ بـنـفـانـ نووسـر ئامادـيـ لـم
كـسايـتى يـ يان لـم رمانـ، من كـسايـتى متعب الهزال م بـدـلـ
رمانى خوشـويـستى مـجوسى لـ بـر ئـوـى شـوـى لـ من دـكا،
كـسايـتـيـكى باـيـ، خـم و رـمـى خـى هـيـ، كـكـراوـى كـسايـتى
جوراوجـر تـنـات كـسايـتى صبحي المحملي لـ رمانى (مدن الملح
(شارـكانى خوـ كـكـراوـى چـند كـسايـتـيـكـ، سيمـى چـند

کسای تیپ کی جوراجرم له شوینی جوراجر گواستتو، هوم داو دایمژم ناو ئم کسای تی ی تا وکو نگدانوی ژیان به له شون و ساتی دیاریکراو دا .

منیف هوی داو چنند کسای تی یک داوژنت نهو کسای تی العریفی دا له م بهشدا .

(. دکتور میلان به لرادمیلاي گوت، ئویش نهیتوانی فرم سککانی اگری، ئم نهخشه پیگیری لهسار مرگ چونکه په وایه تینیا مرگ ولامی ئم تهوهین بداتوو که تووشی بوو.. بهرگی ئو تهوهین نهگرت که ئاراسته طالع کراو) دواي سردانی و زیری نهوتی موران، کاته ههواوکهی بیست (طالع ههناسی ههکهشا و به خمباری و گالته ئامزنوو گوتی /

-ئگرت تینیا سردانه که بوايه ئاسان بوو بهام داواي له لاوان کرد ئم شهو خیان ئاماده بکن و براغ بهجه بههین .. غمبار بهادیهی تکهشکان، گالته ئامز بوو وک نوکی چقه) لاپهه ۲۴-۲۵ له زمانه که.. لهسار زاری جولیا هاتوو (بهام دهتوانم ماف بهخه بدم و پهه وابه ئوی رووی داو شایانی ئو ههموو کهله رقیه نیه هردووکه ههویستان ههیه ته و عریفی، یکهه بهشو یکه خه کوشت، تهیش پیگیری که وک نهخشه بمینتهو) لاپهه ۹۱ له زمانه که.

له کاته کهدا طالع العریفی له بهشی دووم، ئاگرکه وتنهوی ئاماده بووان و نههاتووان، رووبه رووی جهللادهکان دهتهوو له رهگای به دهنگی یوو، ووهی ئهشکه نهجی توند به لهدان وقامچی وشههی دهروونی، برسی و تینوو کردنی به اده و اگری له زندهانی کی تاریک به ماوی چنده ساکه، منیف دهیهو بیرکه که بگهیه نه سهبارت به ههویستی ناازی دژ بههزیمه کی سیاسی ئهپرتونیستی که ههگری ناوی سوسیالیزم له تشیکوسلوفاکیا له کاته خه دا .

له بهشی دووم به ناوینشانی ئاگرکه وتنهوی ئاماده بووان و نههاتووان، زیندانی سیاسی طالع العریفی له موران ورده کاری ژیان دهگهتهوو، پهرد لهسار دوسی که دایه ماهی که باسی لهکهینهوو دهکا که لهگههی کراو، ههویان داو ئیعترافی په بکن لهسار هاوینهکانی و ئو ئرکانی په اسپهردراو له کاته گرتنی ههروا باسی ئهشکه نهجی دهروونی و جهستهی دهکا که لهگههی کراو.. حوت مانگ و چنده رهژکه لهم زیندانهه بهسار برد، لاپهه ۲۰۶ له زمانه که.. دهربارهی زیندانی العبید دهی له زیندانی العبید پهنج سام بهسار برد له میانی دا زه رشم له بیر کرد لاپهه ۳۱۹ له زمانه که..

دواپی گوازاریوو به زیندانی ناویدی دواتر زیندانی بهگانه ..

لڼو ټازاديان کړم. . مانډوې بې گيراوې لڼم دوو زيندانې تا وځو
چې بې چۍ کړدنې بېياځکې ئيدې ماوې گيراني درېژ دې بېټوې بې شش
سا.

دربارې ئې و زيندانې گيراوې و ئېشکېنجې دراوې لڼ سږ زيندانېک
هڼوېستې دځکېين. . کڼ زينداني مږگې . . بې ئېوې ناوې زيندانېک
بزانيين. . زينداني العبيد دوايې شوېنيکې تر، گواستنېوې بې
زينداني ناوېندي دواتر بې زينداني بېگانې کڼ تيايدا ټازاد دځکړې

ئېمېش بېټوېاوېتي دځگونجې لڼگې هڼموو وردکاريېکان و کاتي
گيراني هاوې ټکځشږ حېدږ شيخ عڼلي و ژمارې ئې و زيندانانې
تياياندا زينداني کراوې تاکو ټازاد کړدنې کڼتايي ساې ۱۹۸۷ ()
چاوپېکځوتن لڼگې حېدږ شيخ عڼلي ()

استگېترين وڼډې کڼ منيف پېشکځشي دځکا تا بېټې بېگېيکې
ميژوويي سږبارت بې ټازاري زيندانيان لڼ ريگاي کڼسايېتي طالع
العرفي يېوې کڼ چن کاري سادي و سږرکوتکڼرانې دږ کراوې و هڼو
دراوې بېخورتې ئيعترافي پې بکڼ .

دواي گڼيشتني طالع بې زينداني العبيد و بيستني توانجې ټوهين
نامږ بېمېستې چک پډاداني و بېزاندني ئيرادې پېنا دځباتې
بېر يادوېري زيندوي و لڼگې خې دا دځدوې (يان دځبې پياو بېت
يان بې هڼميش کڼتاييت پې دځ. . دځبې بزاني ئېستا ټې لڼ بېرانېر
رووېرووېوونېوېيکې مږني، يان دځبې خوځاگر بېت يان شکست دځني،
دځنگي بانگېوازکې بېهڼر لڼ ناخم داې، دځنگک وځکو زريان/ ئې
مروځ ټاگادار بې ساتي بېهڼزيې و هڼويستي سږرېرزانېي ()
لاپڼ ۲۱۸ - ۲۱۹ لڼرمانکڼ .

ټامرازي ئېشکېنجې گڼانکاري بېسږ دځت و دځبېټې دزيوترين رځفتار
و شڼوې ټاخاوتنيان دځگڼدرې .

لڼ چاوپېکځوتني يېکڼمي لڼگې يېکې لڼ لڼکوڼرڼوځکان
- دځبې بزاني ټې ئېستا لڼ زينداني العبيد،

دواي ماوېيک بې لڼفزکې دڼنيايي و گاڼټې ټامږ

- پېويستې بزاني ئېمې لڼرځدا دځتوانين هڼموو شت بکڼين نځکڼس
پرسيارمان لڼ دځکا نځکڼس لڼپېچينڼو، ئېمې دځتوانين وا لڼ
بولبول بکڼين بزڼڼڼ وائش لڼ کږ بکڼين وځک بولبول بخوڼڼ، کڼس لڼ
دځستمان دځرناچې، دځبې لڼ کڼتاييدا ئيعتراف بکا وېټې، بيري لڼ چي
کړدځټوېو خڼوني بې چي يېوې بينيو، لاپڼ ۲۲۸ لڼ رمانکڼ.

الشهيري لڼگې طالع لڼکڼځينڼو دځکا وا خې دځردځا کڼ زانياري
لايې، هڼوې ئېدا لڼ ريگاي شڼي دځرووني يېوې ئيعترافي پې بکا
هڼروا طالع دځگاتې ئېو بروايې (کڼ زانياريېکان مشوش لڼ

لښکونکي وو) توم تڼکان بښناو بښن گڼ انکارۍ بښسډت، لاپڼ ۲۰۸ ل ل مان ک

ب ډنگي هڼئښلر و نکوی د کا وک باشتړین ئامرازی هڼها تن ل پرسیارۍ کانیا و بښرنگار بوونډو ل زیندانی تاریکی و مږگ، دوو چاری ئشکڼجی دڼدانډ بښتډو ب شوی پشیل کردنی کرام تی مرځ و بکارهڼنانی دزیو ترین وش...یان لڼدان ل سږاپای جښتی تا ک تایي.

طالع العریفی خی دډوڼډ و روو بږووی جڼلاد کان دښتډو ب جڼکی ب ډنگي و عینادی شوښگیرانډ، نکوی ل و توم تانډ د کا ک ئاراستی دډکر ل کات کدا رڼفتاری نامرڼقانډ زږتر دډو جڼلاد کانیش توند تر دډبن.

طالع دډډ (عینادی هاوږی ک بوو ب ساتک دښتبږدارم ډبوو، هڼمیش پاپشتی بڼهزم بووو هاواری دډکرد - بږرگ بگر، ماندوو دډبن -) لاپڼ ۲۳۵ ل ل مان ک.

جڼلاد کان - ها کووی بیږی- هیچی نیی ل ئاخ دای و ئاخ دای زیاتر، لاپڼ ۲۳۷ ل ل مان ک

طالع بږردډوام دډو دډډ (بڼخم گوت، ئازاری جڼند سږعاتک باشتړ ل سږرشډی تډمن ب گشتی، گرډو ل ډوانمان دایو دډبینن)

طالع توانی ل زیندان دږجی و سږربږرز ب و ئیعتراف لښسږ هاوږی کانی ډکا وډای ئشکڼجی و ئازاری زږر. شهیری جڼلاد و گا تڼ چی چاوډی ډکرد /

- تڼ دډتډو بډی ب قارډمان ؟ دډتډو خډک بډی کووی عریفی جڼماء تی زیندانی العبیدی گڼر کرد، ډیانتوانی هیچی ل بکن، بښسږربږرزی دږچوو ؟ لاپڼ ۲۷۲ ل ل مان ک .

ل بښشی س یم...رڼژانی خډمناک.. ک تایبډت ب زیندانی سیاسی (عادل الخالدي) و هاوږی کانی ل زیندانی عموری، خالدی ل رڼگای گڼانډو رڼشنای دډخات سږر گرتن و لیکڼینډو لڼگډیا، دډمانبات ډو زیندان ب چای سږبارت ب دډخی دږوونی و پږیوډندی بډدږوږرکډی چونی تی مامډډ کردن ل گډیان دا و دډی (پښشوازی کډیان شایستی زیندانی ک بوو ک مډحکوم بډاسپاردی دډزگای هڼوږگری، گډزکډی ترسناک و ئیعترافی ډکردوو، ئامږگاریتان دډکډین ب پږ گرتگی و ترسناکی مامډډی ل گډ بکن و رږپورتاږی بږردډوام لښسږری پډمان بدډن.)

شایانی باس ب س زیندان دا تډپږیو ل عموری (زیندانی ناوډندی، زیندانی العفیر، زیندانی القلعة) ئم زیندانان ل عراق شووی هڼی، زیندانی ناوډندی ل بډغا، زیندانی نوگر

سلمان له بیا بان، زیندانی موسل له باکووری عیراق .
 رمانه که هوی داو و ونه یکه یکانگیرو گونجاو پک بهه تا
 وکو ببه تا ق زیندان که له زینی خو نه، بهرجه ستی سروشتی نه و
 زیندانان بکا که له رمانه که شو نه کانی دیاریکراو له (
 رهه هاتی ناو است) بهر گزی ناکه و هاوت ریب/
 زیندان و جهلاد له عموری و موران، نه خه شان و پزیشک و په رستاران
 له براغ و فره نسا، زیندان و کوهانی په چاو پهچ له رهه هاتی و
 ره ژاوا، هه ویستی نامره قان و و مره قان .
 ناو نیشان و پاشکه و کانی

ناو نیشان ره گزی که هاوت ریبی ناو ره که رمانه، ده رواز یکه
 بهر ته په که ده نه ت به خو نه وای کاری دا ه نه رانه ی منیف
 به شیو یکه گشتی، تایبه تم نه دیش که ته به دوو م جار ه مان
 ناو نیشان ه ده بهر (نه ستا.. له ردا یان جار که تر رهه هاتی
 ناو است) نه ستا.. له ردا به خ ته سوور نووسراو، یاری کردن
 به نه گ گرنگی خه ه به تایبه ته نه نگی سوور له عه مباری
 یاده وری خو نه ر ناماژ به ناماده باشی و وریایی، پیویستی
 ناماده باشی به نه نجامدانی کار که، له په ناوی روو به روو نه وای
 فره مان که نو، کاریگری به هه زی سایکه له زی ه به، بانگ واز که
 ناشکرای به وریایی، نه م به رانه بهر حال ته که داین هه گری جهری له
 جیددی ته (۱۱)

نووسینی به وشه ق به نه حای نه و نه دا که ناو نیشانی سه ره که له
 که ته کدا ناو نیشانی لاو که (جار که تر رهه هاتی ناو است) به
 خ ته بچوک و نه نگی نه ش و نه کراو، په یو نه ندی نی به
 په راو نه خستن و به به کو ده لاله ته که فیکری و سایکه له زی ه به به
 وریایی و بیرخستن و و دوو په تکردنی نه و مه ترسیانی له
 ده ورو به رمان له نه شک نه و تاوان و زیندان .

رمان نووس سه ره که و توو بوو له ه بهر دنی ناو نیشان که گرنگی ی که
 اگ یان دن و فیکری و هونه ری ه به که و که جعفر العلق ده ی /
 ناو نیشان شوناسی کار که ده سنیشان ده کا و په یو نه ندی له گ ده دا
 ره نه نه، ده رواز به که به ته لاری ده ق، ره شنایی ی که قه ش نه و
 نه وز به یان و و کوهان ته که چرژاوه کانی (۱۲)
 په کترناسین

عادل الخالدي له نه خه شان ی کارلوف - براغ که ته که چار سه ره
 و ده ده گر چاوی ده که و به طالع العریفی ه ده وکیان ته که شری سیاسی
 و په شتر زیندانی بوو نه، په یو نه ندی ده ستایی ته له نیوانیان دروست
 ده به ته به شو یکه که کراو یی و به سه مه نه وای له ده به به ترس
 ناخی خه یان به په کتر ده ره نه ..

عادل د... /

(ئېلېمېنتېرىي ژيان و دېخم لې قېراغى مېرگېو گېلى ناسىنى طالع العريفي بوو) لاپېس ۱۴ لې رېمانېكې.

-يا طالع يا طالع زيندان و زيندانېوان دېمېنېتېو مادام زوېم و چېوساندنېو هېي، لاپېس ۱۸.

بانگکردنى عادل بې طالع بې ناوى شېخسېيېو نېشانې بې هېزى پېيويېنديې لې نېوانيان. شويى چاوپېكېوتنېان شارى براغې ئېمېش نېشانې ئېوېيې كې هېردووكيان چېپن و ئامانجى هاوبېش كېيان دېكاتېو، ئېمېش نهېنى بېهېزى پېيويېندى يې لې نېوانيان دا . زېمان

لې مېانې خوېندنېوې دېق خوېندېر ناتوانى زېمېنى نووسىنى رېمانېكې دېستېشان بكا كې چاپى يېكېمى لې ساي ۱۹۹۱ دېرچووې كېواتې ئېم سايې منيف كېتايى بې نووسىنى رېمانېكې هېنا بېم باسې كاتې دېسېكردنى نووسىنى ناك، ئېگېر دېقېتى ناونېشانى رېمانېكې بدېين دېبېتې كلېلى كردنېوې لوغزې داخراوېكان، هوک دېي (دېخى كو مېنيكاشيون و رايېي پېيويېنديېكان وا لې خوېندېر دېكا كې بتوانى ماناي ناونېشانى پې بكاېوېو لېنېو ئېم دېخې بندېتېي ناونېشان پېك دېت، كېواتې لې مېانې دا شاراوېي) (۱۳).

لې ناونېشانېكېدا دېبېينېن (ئېستا...لېرېدا) لې بېرانبېر سېيېكى ناتېواو دايىن، ئېستا ئامرازي زېمېنې، لېرېدا ئامرازي شوېندې بېم رېگېزى كار ديار نېيې بېكېو لې مېانې دا شاراوېي، ئېمېش وا لې خوېندېر ئېكا ئېم سېينېوېيې لې مېشكىخې ئامادې بكا، كېواتې دېكرې ئېوې ئېزافې بېكېين كې كارېكې ئېستا كراوې...ئېمېش ئېوې دېگېيېنې لې كاتې ئېستا دا شتېك رووى داوې بېواتاي پېش نووسىنى دېقى رېمانېكې لې ساي ۱۹۹۱ چاپ كراوې، پېيويېست لېگېي ناونېشانى لاوېكى (جارېكى تر رېژېيېاتى ناوېيېست) نووسېر ئېوېمان بېر دېخاتېوې كې بابېتى رېمانېكې و كېسايېتيېكېانى پېيويېندى بې ئازارى ئېنسېانېوې هېيې لې نېو زيندان و بېردېوامبوونى ئېشكېنجېي ئېنسېانې لې رېژېيېاتى ناوېيېست.

دېكرې بېن ماوېي زېمېنى لې نېوان پېدانى كاسيتېكان بې منيف لې پايزى ۱۹۸۸ تا چاپكردنى رېمانېكې كېمتر لې سې سا .

وېك لېسېر زارى عادل الخالدي هاتووې لې بېشى يېكېم - كوېانې پېچاوپېچېكان- (هېستېك زاي دېبې بېسېرما كې هېموو شت سېويېوې كېوت، هېچ توانايېك نېيې بې سېرېتايېكى نوې بېتايېتى ناكېكيېكان بېدوای يېك دا دېن هاوشانى تومېت و ريسوايېكان، دواى گېيېانى هېيېيېستى دېسېيېاتى ناوېخې بېرانبېر پېناھېندېكان) لاپېس ۸۰

(رووبـروو بوونـو کان زـرتـر دـبـ و ناکـکیـ کان بـبـاوتر هاوشان دابـان سـبـر کی شـبـینی یـ هـموو شتی دائـیـ شـ) لاپـ ۸۳
(لـبـر ئـوی ئـندریـ هـموو پـنج شـممـیک سـردان دـکا و بـشیوـیکـی دـوری داوا دـکا کـ ئیمزای کاغـز کان بـکـین بـشیوـیکـی روتینی، جگـ لـمـ شتی تر نییـ، ئـو پـنج شـممـیک یـادی لـگـ خـی هینا بوو)

(-ئـمـ داوای لـبـوردن ئـکـین کـ ئاگادارت دـکـینـو سـبارت بـ مـرجی نووی نـخـشانـ، لـ هـفتـی ئاینـو حسابمان بـدولار ئـبـ لـ رگای بانقـو بـیـ دـبـ زامنی بانقیت هـبـ تا وـکو کرـی نـخـشانـ بدی) لاپـ ۱۲۷

لـو پـرگرافـی سـرـو ئـو وـمان بـ روون دـبـتـو کـ ئـو کاتـ هاوشانی گوـانکاریـ دراماتیـکانی ئـورویای رـژـهـات و هـر س هینانی سیستـمی کومـبی لـ وـاتانی سوسیالیستی سالـ ۱۹۸۸ کـ تشیکوسلوفاکیا یـکی بوو لـوان هـروا ئـو وـرچـرخانـی کـ کـتایی بـ زـمـنی سوسیالیستی هینا ساـی ۱۹۸۹، کاتـ کـ طالع العریفی نووسراوـکانی دـنووسی لـ نـخـشانـی دـروونی هـروا عادل الخالدي لـ یادـوـریـکانی لـ نـو نـخـشانـ باسی دـکا کـ دـخـکـ گـاوـو سـرمایـداری دـگـرـتـو ساـی ۱۹۸۹ پـش سـفـرکردنی الخالدي بـ پاریس بـ چـند رـژـکـ.

شوـن

رـمانـوس لـ رـمانـکی شوـنی جوگرافی زانراو دیاری نـکردو، دواي دـرچوونی طالع العریفی و عادل الخالدي لـ زیندان بـکو باسی شوـنـکی جوگرافی دیاریکراو دـکا لـ رـژـهـاتی ناوـاست گـرچـی ئاماژـ بـ وـاتـکی دیاریکراو ئـکا لـ رـژـاوا کـ ئـویش براغـ، شوـنی چاوپـکـوتنی هـردوو زیندانی، دواتر الخالدي روو لـ پاریس دـکا دواي مردنی العریفی .

دـبـ ئاماژـ بـ ئـو بـکـین کـ دق هـندی دـرئـنجام بـدـستـو دـدا، وـزیفـی چالاککردنی مـعریفـو پاشخانی خوـنـر کـ هانی توانای ـامانی ئـدا گـرچـی ئـم دـرئـنجامانـ ئاماژـی پچـ، پچـ و پـرت و بـاون لـ نـو دق دا چـراو بـام توانای مـوسوعی وهـمـلایـنـی خوـنـر سـرلـنو بونیادی دـنـتـو (۱۴)

کاتـ العریفی باسی ساتی گرتنی دـکا و دـکـ (لـ نزیک بازار بووم دوو ئـتـمبیل چاوـوانیان دـکردین، بـپـلـ پـایان پـو نام بـ نـو ئـتـمبیلی یـکـم، دوو کـس لـ پـم دانیشن هـر یـکیان لـ لایـکم، ئـتـمبیلـکان بـ پـلـ دـرچوون روو و رگای العوالی لاپـ (۱۶۷

کاتـ طالـ العریفی و سفی زیندان دـ کا ، شوـنـ کـی دـ سنیشان دـ کا کـ
لـ بشی باکوور لـ موران کـ وتوتـ رـ گای العوالی، شوـنـ کـی
قـ دـ غـ یـ نابـ کـ سـ لـ نزیـک بیتـ وـ بـ تـ لی درگین و دیواری بـند
دـ ور دراوـ ، وـ ای خـی پاسـ وان کـ ناهـی ها تووچوو کـ ران بوـستن.
لاپـ ۲۱۱

بـ پـ هـ هـ جانـنی خوـنـ ر شوـنـ کـ زینـدانی ئـ قینی ترسناکـ)
بـ فارسی پـ دـ ین زندان اوین) زینـدانی کـ ئیرانی یـ لـ ناوچـی
ئـ قین کـ وتوتـ باکووری رـ ژئاوای تـ هـ ران، دـ روانـ تـ لاپـ ی چای (
البرز) هـ ر لـ زـ مانی شا ناسراوـ بـ گل دانـ وـ ی زینـدانی سیاسی،
تیایدا کـ مـ یک زینـدانی بیروـ ا هـ ن لـ ساـ مانی پـ ش شورشی ئیران
لـ ساـ ی ۱۹۷۹ بـ هـ ی زـ ری زینـدانی رـ شـ بیر ناو نـ راوـ زانکـ ی
ئـ قین، قـ دـ غـ یـ وـ نـ لـ نزیکیـ وـ بگری (۱۵)

ئـ گـ ر ورد بینـ و لـ و سفی زینـدانی العبید لـ رـ مانـ کـ تا
ادـ یـ کی زـ ر دـ گونجی لـ گـ زینـدانی ئـ قین لـ ئیران دا، رووـ
لـ کچووـ کانی بـ ئاشکرا دـ بینین، لـ م دـ رـ ئـ نجامـ ی لـ رـ مانـ کـ دا
ها تووـ دـ کرـ بگـ یـ نـ و ئـ نجامـ ی کـ موران، تـ هـ رانـ . کـ واتـ
ئـ مـ لـ زینـدانی کانی ئیران داین، زینـدانی العبید یان کـ شکی
العبید دـ کرـ بـ سنغال بشوبهـ نین کـ گـ اوـ بـ ناوچـ یـ کی سیاحی
یان لـ سعودیـ کـ وتوتـ باکووری هـ فوفی کـ ن لـ تـ نیشـ کـ شکی
شوـنـ واری ئیبراهیمی و بـ راحة الخیل کـ وتوتـ نـ وانیان، لـ باکوورو
رـ ژئاوا چاـ بـ دـ وریا لـ دراوـ ، بـ رزترـ لـ شورای شارـ کـ و شـ ش
بورجی هـ یـ کـ لـ ساـ ی ۱۹۷۵ رووـ خـ نـ راو بوو بـ شوـنـ نیشتـ جی بوون
هـ روا زینـدانی العبید لـ موریتانیا و شوـنـ کانی تر کـ بـ
ماوـ یـ کی نزیـک کویلـ ی تیا زینـدانی دـ کـرا .

هـ ر لـ سعودیـ زینـدانی کـ سیاسیـ کان هـ یـ بـ نـ وی زینـدانی العبید،
دـ کـ وـ تـ ناوچـ ی الاحساء، گـ ورـ ترین شوـنـ نی دارـ خورما یـ ، بـ ربـ هاوـ ،
لـ چوار دـ وری دا لم هـ یـ بـ مام شوـنـ نی زینـدانی العبید لـ رـ مانـ کـ
لـ العوالی یـ ، کاتـ دـ زگای هـ واـ گری گشتی شوـنـ کـ ی وـ رگرت،
سوـ تانی یـ کـ مـ مرد و کوـ کـ یان دوور خستـ وـ و سوـ تانی دووـ م هـ اتـ
سـ ر کار.

موران بـ قـ دـ دـ یان جار گـ ورـ و بـ ربـ هاوـ ، هـ واـ گری گشتی سـ دان
یاداشتی پـ شکـ ش کرد کـ شوـنـ کـ تـ سکـ چـ دی بـ رگـ ی زینـدانیان
ناگرـ !

لـ و کاتـ دا لـ پـ رسراوانی زینـدانی العبید ناچار بوون تونـ لی زیاتر
لـ بدـ ن و دـ روازـ ی ئاسنین دابنـ و شوـنـ کـ بـ رـ فراوان بکـ ن لـ

زیندانی ئـځـځین لـځـځسـځـځـځ می شای پـهـلـځـځ وی بونیاد نراوـځـځ، ساـځـځی ۱۹۷۲ دـځـځگای ساځـځاک سـځـځرپـځـځـځ شتی یی دـځـځکرد، لـځـځ سـځـځرـځـځ تا وا دروست کراوـځـځ کـځـځ ۳۲۰ زیندانی بـځـځرـځـځ (۲۰ زیندانی تاځـځ نـځـځفـځـځ ری و ۳۰۰ زیندانیـځـځ لـځـځ دوو کـځـځرتی بـځـځ کـځـځمـځـځ پـځـځک هاتووـځـځ) لـځـځ ساـځـځی ۱۹۷۷ گـځـځورـځـځ کرا تا وـځـځکو زیاتر لـځـځ ۱۵۰۰ زیندانی بـځـځرـځـځ (۱۰۰ زیندان تاځـځ کـځـځسی بـځـځ زیندانی یـځـځ سیاسی یـځـځ پـځـځ بایـځـځخـځکان، سـځـځرلـځـځنوـځـځ لـځـځ سـځـځرـځـځ می جمهوری ئیسلامی دا گـځـځورـځـځ تر کرا بـځـځشیوـځـځ یـځـځک کـځـځ ۱۵۰۰۰ زیندانی بـځـځرـځـځ) بـځـځ پـځـځ لـځـځکوـځـځینـځـځ وـځـځی ارفاځـځد ابراها میان.

لـځـځ پـځـځرـځـځگرافی سـځـځرـځـځ وـځـځ بـځـځمان روون دـځـځ بـځـځتـځـځ وـځـځ کـځـځ شوـځـځنی گیران تارانی - ئیرانـځـځ، زیندانی العبید یش زیندانی ئـځـځځینی ترسناکـځـځ کـځـځ ناوـځـځ یـځـځکی شاخوی بـځـځندـځـځ کـځـځوتوتـځـځ باکووری رـځـځژئاوای تاران .

لـځـځرـځـځ دا پرسیارک سـځـځرـځـځهـځـځـځ دا لـځـځ مـځـځشکی خوـځـځنـځـځرـځـځ. کـځـځ بـځـځچی رـځـځماننوس ئاماژـځـځی نـځـځکردووـځـځ بـځـځ شوـځـځنی زیندان ؟ !

لـځـځ کا تـځـځ نووسینی دـځـځ قی رـځـځمانـځـځ کـځـځ حزبی شیوعی عراق بـځـځ حوکمی بوونی لـځـځ ئـځـځ پـځـځزسیون ئـځـځرکی جـځـځراجـځـځ ری هـځـځبوو کـځـځ پیویست بوو بـځـځ نهـځـځنی لـځـځ ئیران ئـځـځنجامی بدا، دـځـځسـځـځیشا نـځـځکردنی شوـځـځنی زیندانـځـځ کـځـځ بـځـځ روونی دـځـځ بـځـځتـځـځ هـځـځی چاودـځـځری توندو گرتنی زـځـځرتی قوربانیان و زـځـځرـځـځرمـځـځند بوونی کـځـځسانی تر، بـځـځ یـځـځ بـځـځ ئاگای یـځـځ وـځـځ رـځـځماننوس ئاماژـځـځی نـځـځکردووـځـځ بـځـځ شوـځـځنی زیندان. لـځـځ سـځـځر زاری طالع العریفی و عادل الخالدي ئاماژـځـځی پـځـځکردووـځـځ کـځـځ ئـځـځمـځـځ پـځـځیوـځـځستـځـځ بـځـځ دـځـځخی گونجاوو ملـځـځچی بـځـځ هـځـځندی ئیعتبار کـځـځ ناکرـځـځ تـځـځپـځـځرـځـځنین.

لـځـځ سـځـځر زاری طالع العریفی یـځـځ وـځـځ هاتووـځـځ (ماف و ئـځـځرکمـځـځ کـځـځ ئـځـځم ئـځـځزموونـځـځ بـځـځ استـځـځگی یی و ئـځـځمانـځـځ تـځـځ وـځـځ تـځـځمار بـځـځم، مـځـځسـځـځلـځـځی بـځـځاوکردنـځـځ وـځـځی ئـځـځگـځـځر شایانی بـځـځاوکردنـځـځ وـځـځ بـځـځ پـځـځیوـځـځستـځـځ بـځـځ دـځـځخی گونجاووـځـځ، گرنگ نووسینیـځـځ تی بـځـځمـځـځم کا تـځـځ بـځـځاوکردنـځـځ وـځـځی ملـځـځچی ئیعتباراتی زـځـځرـځـځ) لاپـځـځځ ۲۹

هـځـځ روا لـځـځ سـځـځر زاری عادل الخالدي وطالع العریفی هاتووـځـځ لـځـځ میانـځـځی گفـځـځگـځـځی خـځـځیا یی نـځـځوانیان دواى مردنی طالع... کاغـځـځزـځـځکانی طالع ئازار بـځـځخش بوو، خوـځـځنی لـځـځ دـځـځرـځـځیشـځ بـځـځ خـځـځمـځـځم گوت (دـځـځ بـځـځ بـځـځاو بـځـځر نـځـځوـځـځ) بـځـځ چاوـځـځکی پـځـځکـځـځ ناوی و بـځـځورـځـځ و لـځـځم دـځـځوانی و گوتی /

- تـځـځ کـځـځ ییت تا لـځـځ باتی من بـځـځیار بدی ؟
پـځـځم گوت /

- وریا بـځـځ زـځـځلام تا دوا یی (بـځـځدـځـځنگـځـځکی گـځـځ گوتی) بـځـځمـځـځم بـځـځ ئـځـځمانـځـځت لای تـځـځ دامناوـځـځ، بـځـځ من و هاورییـځـځ کانم هـځـځ یـځـځ چـځـځن رـځـځفتاری لـځـځ گـځـځ

بکښن، د بې د ستپاک بیت و سنوری خټ بزانی، طالع و ټامی الخالدي
 د داتو و، تې د زانی لې چ د خټک ئم نووسراو لاپړ ۱۰۶
 (تې نانټ کاغز کانی طالع بو تې برینی قوو بې من . ناچار بووم
 لې بېرگک دا دایبم، زیاتر لې باب تېک نووسیوم هی طالع، طالع
 و بېس، هې تا دوور بې لې شری و هې کې ئستا بېرپای، ناکرې دوايي
 مام ټټی لې گډ بکر، بېکو دواي پرس کردن بې چنډ کسک ناوم لې
 ناو، کاغز هيواش ولې سرخ و لې نو بېرگم داناو) لاپړ ۱۴۷-۱۴۸

طالع العريفي لې دانيشتوانی موران نې بوو

(يېکک لوانې بووم کې نيردرام بې زيندانی ناو نډ دواتر بې
 زيندانی بېگانې، لېم زيندانې گوتيان /
 - تې لې بندت دا خټکې موران نيت، دوسيې تېمان نې دزيو تېو،
 مايې شرف نيې کې لې نوانمان بمينيت و بې تېسفير دکرډر،
 بېم شيو بې تېسفير کرام و شوېنی جېراوچر گډام) ئم بېس بې
 ئوې بېين طالع العريفي خټکې موران نيې .
 لې زيندانی يېکک لېکو رېو و بې طالع دټټ /

- زانیاری تېواومان لای کې تې خټکې دواحسی، ئرکت پې
 اسپېردراو، لاپړ ۱۷۲ لې رمانک

نووسېر لېسېر زاری عادل الخالدي لې بېشی يېکک کوېانې
 پېچاو پېچکان د گډت و (حزی گډان وې هې بېم ئمجار
 بېدزیو و، لې بېر ئوې موران لې بېزار بوو، پې يان و ابوو زلامی
 داحس و دوور خراو تېو، بېیاری گډان و وېرناگیری، ئم بریار
 ناکرې بې بېازی بوونی لېپرسراوانی ناو خ) لاپړ ۲۴

ئم بېواتای خټکې و ټاتی تر، بېکارهینانی وشې دواحس
 مې بېستدار، کې داحس بېواتای گډنډی لېسېر ئرز، ئم
 خراپترین تېم تې لې ئیران ئیعدامی لېسېر.

ئماژ بې تېم تې ئاراستې کراو دزی طالع العريفي لې موران
 بېگېکې روونې کې طالع العريفي خټکې موران نيې و لې دکرکراو.
 لې بېشی دوو م- ئاگرک و تڼ وې ئاماد بووان و نې هاتووان- ئم
 پېر گراف لې کاغزې طالع العريفي هاتوو /

(دواي ئوې مورانم بې جې هشت ئم کاغزانی د نووسم، دواي
 تېپېر بوونی ماوېکې دوورو درېژ لې بېجې هشتنی موران، ئم
 مانای وایې کې بېو شوې هېچوونم نيې، لوانېش رقيشم کېم
 بېت، بېپې توانا هېو ئدېم و ټنډېک بکشم سېبارت بې يېکک ساتی
 گرتم تا وېکو دوورخستن و لې موران) لاپړ ۱۶۳

دواي بېجې هشتنی موران بېواتای ناچار کرام موران جې بهېم،

تـانـت دوورخستنـوـم لـ موران بـ واتای دـرکردنم لـ موران ئـمـش
لـ زـربـی وـاتـان وزمانی یاسا بـکار دـت، کاتـ بـگانـ لـ وـات
دوور دـخرـتـوـ، ئـمـش ئـو دـگـیـنـ (استـ گرتنم چاوـروان
کراو نـبوو، بـ ناوو شـو نـناسرا بووم، گفتـگـی مانـو لـ موران
(! لا پـ ۱۶۷

هـروا هاتوو / چی دـبـ ئـگـر ئـمـ ژـمـ کـتایـ پـ بـ، رژـمـیکـی
دـست بـتـ سـر کار، لـم وـهمـ بـ ساتـک بـردـوام بوو، بـ خـمم
گوت (دـستـکان بـشـو یـکی جیاواز مامـمـ دـکـن بـمـ ئـمانـ
تائـستا دوژمنن و تا کـتایـ بـم شـو یـ دـمـنـوـ)

بروانـ نـیگوت رژـمـیکـی نوـ بـلکو گوتی رژـمـیکـی دـست، جارـکی تر
دوو پاتی دـکاتـو کـ طالع العریفی لـ وـاتـک گیراو نیشتمانی خـی
نیـ هـروا هیچ وـاتـکی عـرـبی نیـ، لا پـ ۱۹۷

لـ لـکـیـنـو دا باسی ئـو دـکا (شـی یـکـم لـسـر شـی
دیاریکراو چـکرایـو / کـ یم، لـ کو دـژیم، بـچی لـ مورانم ؟)
لا پـ ۱۶۹

الشهيري لـکوـوـر- گو بـگرـ، شـت دـبـم ئـگـر وا بزانی دـتوانی
بـوام پـ بـنی لـ میانـی ئـو کاغـز رزیوانـی لـگـت دایـ گوايـ
تـ خـکی مورانی (لـ کو ئـو کاغـزانـت دـست کـوتوو ؟ کـ تـی
ناردوو بـ موران ؟ ئـو ئـرکانـ چی یـن پـت اسـپـردراو ؟ دـمـو
وـامـی هـموو پرسیارـکان بدـیتـو ئـگـر نـ) لا پـ ۱۷۰-۱۷۱

مردووان پاسا پـرتی تایبـت بـ خـیان هـیـ، ناوبراو لـ موران دوور
خراوـتـو، شوناسی رـسمـی یـ نیـ بـیـ داوای لـبوردن دـکـین لـ
دـرکردنی پاسا پـرتی مردوو بـ ناوبراو، لا پـ ۵۸

دوای میانگیری زـر پاسا پـرتی مردوو دـرکرا بـ طالع العریفی لـ
وـاتـکی دـستـو، لا پـ ۵۸

دق ناتوانی هـموو شتی بدرکـنـ پـویستـ خوـنـری بـتوانا
سیمبولـکانی شیبکاتـو لا پـ ۱۱۰

منیف لـ پـرـگرافی سـرـو دووپاتی دـکاتـو کـ زیندانی طالع
العریفی خـکی موران نیـ.

هـردوو قارـمانی رـمانـکـ خـکی یـک وـاتـن (عیراق)
نووسـر لـ رـگای هـند دق و فـق دانی وشـ، هـو ئـدا ناـاستـوخـ
ئاماژـ بکا بـ ئـوی خوـنـر هان بدا ماناکان بدـزـتـو..

لـسـر زاری الخالدي هاتوو (طالع العریفی وک من نـخـشـ،
لـمورانـو هاتوو بـ چارـسـر، لـکـشتی یـکـترمان ناسی هـروا لـ
زیندان) لا پـ ۱۴

الخالدي درـژـی پـدا (بـ بـ پـشـکاوی، بـ وشـی کـم خـی ناساند کـ
لـ نـخـشانـیـو چیکـی دـزانـ، بـکـکم دی کاتـ کـ پـویستم بـ

یارم تی هه به، پش ئوی و مام بد م و، در ئی پ داو به د وری
یه تا ق ک سو ای و /

هه ند کتب و گ فارم هه یه د کره سودی له و رگری، ئم په شک ش
کردن د فراوان له چا و روانیم دا نه بوو، منیش په شوازم
له س ردان ک ی کرد، به ز د ر یی هه لویستی خ م د رب ی، طالع
گه شای و و به هه چو ون و گوتی (به خ م م گوت سروشتی ئینسان له یه ک
د چی، خو ن ناب ت به ئاو) لایه ۱۵

د کره ئو و ست یه و روون بکه ین و ک چیک د زانی و له کاتی
پیویست یارم تی د دا واتای ئو و یه ک طالع العریفی به ع ر بی قسان
د کا یان ها واتی و اتانی ع ر بی یه .

سروشتی ئینسان وک یه وایه وک ئو و ی له یه ک خان واده بن،
کو ه کان جیناتی باوکیان هه د گرن ئاماز یه به ئو و ی له یه ک و هات
دان، خو ن ناب ت ئاو په ندیکه ئیماراتی یه له ز رب ی و اتانی
ع ر بی به کار د ت به واتای هه گری هه مان بیروان، په یو ندی نه وان
هه گران ی یه ک بیروا هه رچه ند ناکه کیان هه به، له کانه ت نه گانه
په یو ندیان به هه ز د به و د ه کان له یه ک نزیک د به و و به ز بیان
به یه ک د ت و کاته له یه ک و هات و خان واده بن و هه گری یه ک
بیروا بن.

کاته و زیری نه وتی موران سه ردانی براغی کرد ره گایان به طالعی
نه دا له نه خه شان له ژوور ک ی د رچه هه روا سه ردانیان له ق د غ
کرد، په لیسکیان له بهر د رگ ی دانا به م ئو و ی چاودری شه وانی
و رگرت دکت ره کی پیاوچاک بوو، ره گای به عادل الخالدي دا سه ردانی
بکا ئو و شه و، له سه ر زاری په لیس ک و هه اتوو (په ویستی
زیندانیان کان و نه خه شان کان ره گایه ک بد ز نه و به ابواردن و کات
کوشتن به یه ره گا ئه د م یه کی له ها و اتیان سه ردانی بکا به م رچی
له نه وان خه مان دا به نه ت و !)

له سه ر زاری الخالدي هه اتوو (خه شک جولیا از ی بوو له سه ر ئم
په شه کی یه و م رچه کانی، ای کرد به ژوور ک م داوای کرد به په له
په ک و به بر ی، به م په شه کا بووم له کاته کدا به ر و ک ت نه پیم
به ر و ژوور ک ی طالع) لایه ۳۹

ها واتی مانای وایه له یه ک نیشتمان له دایک بوون ئم و شه یه ش
ئاماز یه ک هه ردو وکیان خه کی یه ک نیشتمان هه روا له لایه
نووسه ر و ئاماز ی په دراو ک طالع العریفی خه کی موران نیی.

له به شی سه یه له سه ر زاری الخالدي هه اتوو / عموریه ناوچه یه کی
په تا له دراو، ته ک یه ک له ره شنبیری وشارستانییه ت. لایه ۳۷۹ له
ره مان ک.

وک ئاشکرایه عیراق واتی ره شنبیری وشارستانییه ت بوو !

(لـ) كـ تايـي دا خـم بـدـستـو وـ دا ، بـدـنگ خواستی عادلـو وـ چووم
لـگـگـ ئـو وـش دا گوـدـگرم لـ باسـکردنی كاغـزـكان ، گفـتـگـی
دوورودرـئـكـين لـ هـموو روويـكـو وـ كا تـ (رحلة الجبل) چوون
بـ چيا دـست پـ ئـكا) لا پـ ۳۲۱ لـ رـمانـكـ

ئـمـش ئامـاژـيـكـي روونـ كـ هـردووـكيان خـكـي يـك وـاتن ، وـكـ
ئـركـي تـكـشان لـ چيا جـگـير ئـبن .

لـم پـرـگرافـ گـرـو وـكـ ئـحاي ئـو وـ ئـدا كـ خالد والعريفي سـر
بـ يـك لا يـنن (. . طالع مافي ئـوت نيـ تـو م لـ بـكـيتـو وـ
هـردووـكمان قوربانـي و هـخـتراوين) لا پـ ۱۲۶

لـسـر زاري طالع العريفي هاتووـ (. . ئـستا كـتي ئـو وـ هاتووـ كـ
لـيـكـتر بـين نـك لـ پـناوي دا بـشـكـردنی دـستـكـوتـكان كـ نيـ
بـكو لـ پـناوي بـردـوام بوونی وـهم .)

لـ لا پـ ۱۲۶ لـسـر زاري طالع العريفي هاتووـ (دواي پـشـكنـيني
تـواو ، دـكـتر ميلان دووپـاتي كردـو وـ كـ لـ دـخـكـي تـندروستی باش
دام تـنيا پـويستم بـ دوو وـسـ هـفتـ ئـبـ تا نـخـشانـ جـ بهـم
و روو لـ چيا بـكـم .)

ئـمـ زياتر ئامـاژـيـ بـ چياـكاني كوردستاني عـراق كـ هـزـي
پـشمـرگـي شـيوعـي لـ يـ ، گـرچـي طالع العريفي لـسـر حزبي شـيوعـي
حـساب كـراوـ .

لـ رـمانـكـ دا لـسـر زاري الخالدي هاتووـ ، لـ زينداني باستيل لـ
پـريس پـياسـ دـكاو دـيـ (زيندانـكاني عموريـ زـربـيان بـلاي
رـژئاوـو باكوورـو وـ دـكـرـنـو وـ . . لـ زينداني عموريـ يـكـم جار كـ
تووشـي پـياو دـبـ سـردابي ئـشـكـنجـيـ ئـوجا بـشي سـدارـ) لا پـ ۳۳۶
لـ رـمانـكـ .

(دواي ئـو وـي دـروازـي يـكـم تـپـاند گـيـشتـينـ حـوشـي ناوـو وـ
سـدارـكـ لـي است بووهـروا قاـدرمـي سـردابـكـ لـي چـپـ بوو لـ
نـوانـيان دا ئـو دـروازـيـ بوو كـ بـ زيندان دـوا) لا پـ ۳۳۷ لـ
رـمانـكـ .

(لـ زينداني ناوـندي بـشي تـايـبـت هـبوو بـ ئـافرـتان) لا پـ ۲۴۱
لـ رـمانـكـ .

(لـي چـپـي بـرـو بـشي زينداني سياسي دـوا) لا پـ ۲۴۲ لـ
رـمانـكـ .

كا تـ عادل الخالدي لـ بـشي سـ يـم لـ رـمانـكـ باسي زينداني
ناوـندي دـكاـ . . ئـو وـي لـ رـمانـكـ دا هاتووـ تاـادـيـكـي زـر
گونـجاوـ لـگـگـ زينداني ناوـندي لـ (باب المعظم - بغداد) تـكـستي
دوايـي ئامـاژـ دـكا كـ (لـ زينداني ناوـندي خـكـي خواپـرـست
هـبوون وـكـ دـرويشـ ، شانـازـي دـكـن كـ نـو وـي رفاعـي و بدوي و

عبدالقادیر الکیلانی ین بـہ خوں و بند چـہ... لـہ پـناو ازیکردنی ابی
عبداللہ درکل، سوفی هیچ کـمـتـرخـمـیـکـ نـانـوـنن)
درگـہـہـہ شـاروچکـہـہـہ لـہ کوردستانی عیراق، ھـمـو ئامـاژـہـہ کان مانای
وایـہ کـہ عادل و طالع عیراقین .

دربار ی زیندانی (العفیر) الخالدي دبی /
(زیندانی العفیر زیندان نبو بوو بکو قوایک بوو ل نبو ندی
بیابان، پناگایکی پالیس ل پش بوو ب قو دغ کردنی
قاچا غچیی تی چک، جگایکی ترسناک بوو ب نیار سیاسی کان،
سیاسی کانیان د نارد ب ئوی تا سردانی بکن چ ند ر ژک یان
چ ند سا یک ل بم نندو ..

تاوڻ ڪو بيرڪردن وٺي جارائين لاءِ بير بچڻ و بازار ڪانين لڳڻ
شبنی تڪڙ ۾، لاءِ ميان ئي ٿو وڌا ختم ڪيش لاءِ بيرين دڪا !
لاپهه ۳۷۳ لاءِ رمان ڪم .

ئەم وەسفە لەگەڵ زیندانی نوگرە سەلمان جووت و هاوئاھەنگە کە لە
رێژاوی عیراق دایە .

(زیندانی نوگر سَلمان دَک و تَناو استی بیابان و، گورگ ل د ورو باری ه ی، پشتر ق ای ک بوو ۱۶۰ کم ل شاری س ما و و دوور بوو، بار گای بیابانی پ لسی باشور بوو، دوايي گ ا ب زیندان ب سیاسي کان، ئامانجی دروستکردنی ئ م زیندان جیاکردن و ی زیندانی ی سیاسي کان بوو ل جیهانی د ر و، ه روا روو تکردن و یان ل ه موو ما ف کی زیندان، ئ وانی د گ ن ئ و ئ شک ن ج ی ز ر ئ در ن و ک رام تیان پ شیل د ک ر ل لاین ب ریو ب رای تی زیندان و)

(۱۶)

ھـ موو خوـنـدـرو ۰۰ خنـدـگـر ۰۰ گـر ۰۰ سـری سو ۰ دـمـنـد ۰ ل ۰ بـرـانـبـر توـانـای
ر ۰ مانوسـی گـور ۰ عبدالرحمن منیف بـ تـایـبـت ئ ۰ و ۰ ی پـ یوـنـدی ھـ ی ۰
بـ ئ ۰ د ۰ بی زینـدان ۰ و ۰ ک ۰ تـیاـیدا بـ شـو ۰ ی ۰ کی سـر سو ۰ ھـ نـد ۰ ر قو ۰
بو ۰ ت ۰ و ۰ ، ل ۰ ر ۰ گـای گ ۰ ۰ ۰ ۰ ن ۰ و ۰ توحف ۰ ی ۰ کی ئ ۰ د ۰ بی پـ شـک ۰ ش د ۰ کا و باسی
ئ ۰ شـک ۰ نـج ۰ ی نامروقا ن ۰ ی زینـدان د ۰ کا .

نووسځي بـړـنـز منيف توانيوځـي تي هاوسـنـگي دروست بـکـا لـل نـوان
گـڼـانـو و دـيالوگ و گوسـتـنـو و لـل نـوانـيان دـا بـشـو و ځـي روون و
رـوان، هـسـت و نـسـتي دوو کـسـايـي تي لـسـر کاغـز پـشـان دـا و
خـوـنـډـر اکـشـي بـ ځـو فـزايـي کـ تـيـاـيـدا بوون و هـمـا هـنـگـي
لـگـڼـيان بـکـا و ځـي قوربانـي و مـرـثـف کـ بـ دـسـت چـوسـانـدنـو و و
زوـمـو و دـنـا ځـنـن .

للسر كسايه تي يه سرر كي و لاو كيي كان انا و ستي به كو خستنه
رووي دوو جيهان، زيندان و ك جهگايه كي نامر فانه و بووني جهلاد و
لهكو به و گيراواني قورياني... نه خه شخاني ده رووني به مه و داي

مرځپانې و بوونی گروپی پزیشکی و نڅښ . رووداوځکان ئو
دردځن ک رښبیرن و ځون ب جهمانکی باشترو دبینن،
رځخراوی سیاسی کځیان دځاتو، هروا ژووری ئشکځنجو و ئیرادی
بهمزو سبرو استگځی و بیروځای پرښنگدار کځیان دځاتو و ورځکیان
دځا ..

(ئنجامځکان بځپل دځرناکځو، کات ځق و دځی مرځځکان دځپکی
و جځگیر دځ ب توانای ئنجامدانی زځر شتی همځی) لاپځ ۲۰ ل
رځمانځک .

کځتیايدا بځځنگاربوونځوځی جځللاد و سځرکځوتن ب سځریا روونځ ..
مرځق ل رځگای ترسځو جځللاد دځخوځقځنځ پځش ئوځی بځځتځ زیندان،
ئمځش خواستی جځللادځکان ب تځکشکاندنې تځکځشځران...لځسځر پانتای
رووداوځکانې رځمانځک قارځمانځکان درځکیان پ کځردوو ل
تځکځشانېان دا ل پځناو ئازادی و بځرځنگاربوونځوځی سځرکوت...وځای
ترسناکې زیندان ئو تاوانانځی تیايدا دځی قوربانېان دځکځر،
دځرگای داخراون وزیندانی داخراون ل قوبځیځکی تاریکې ژځر زځمین.
ل رځمانې رځژهمځاتی ناوځاست رځجځب تځکځشځرځک زیندانی دځکځری و
دان ب ځیا دځگرځ بځم دواتر لاواز ئب و ئیمزای کاغځزځک دځکا
تیايدا لځبور دووی ځت دځکاتو بځم ل رځمانې (ئستا... لځرځدا
(طالع العریفې ل بځشی دووځم) ئاگرکځوتنځوځی ئامادځبووان و
نهماتووان) و عادل الخالدي وهاورځیانی ل پځراوځزی رځژانی
ځمناک ب پځچځوانځی رځجځب همځویستی قارځمانځیان همځی وځای
ئوځی ل موران وعموړیځ ئشکځنجځی دځندانځ دځدرځن، رځجځب
بیردځکاتو ل نووسینې رځمانځک، لځم خولیاځ دځژ بځتایبځتی ل
ساتځکی دیاریکراو ل تځمځنی بځوای وایځ وشځ چځکځک دځتوانې
لځرځگایځو بځجځنگځ، لاپځ ۱۴۶ ل رځمانځک .

بځم لځ دوا ساتځکانې ژیانې دواې ئشکځنجځدانځکی زځر ل لایځن
جځللادانځو بیردځکاتو ل دځاندنې کاغځزځکانې و
بځاونځکردنځوځی ..

کځچی ل رځمانې (ئستا...لځرځدا) لځسځر زاری عادل الخالدي /
هانم داوځ، وام لځ کرد بیر لځ نووسین بکاتوځ، لاپځ ۱۷
لځسځر زاری طالع العریفې - ئایا پځت وایځ ک وشځ دځتوانې
رووبځرووی گوللځ بځتوځ یان رزگار بوون ل زیندان، لاپځ ۱۹
عادل الخالدي وځم ئځداتوځ، پځت ئځم و دځنیام لځقسځکانت،
وشځی استگځ لځوانځیځ ئنجامځکانې بځپل دځرنځکځو بځم کات
لځمځشک ودځ جځگیر ئب بځگومان دځبځتځ همځز، توانای همځی زځر شت
بکا لاپځ ۲۰ بځ دوايې طالع کاغځزځکانې نووسی (عادل الخالدي
توانې بځ وهمځکانې بځوام پځ بځنځ و ناچارم بکا بنووسم) لاپځ

ئم رمانه تنيا ئم جيهانه مان پيشان نادا ک تيايدا کرام تي ئينسان ون د ب بکو و سفي تواناي شاراوي د کا ک چن دان ب خي دا دگر و ئاو زاني ژيان وئازادي د ب . ه ومانداو ل موداي خو نندن و ي رمانی منيف (ئستا . ل ردا و مامی ئ و پرسيار بد ين و ک چ ندين ر شنبير پ و سرقا بوون س بار ت ب گوتاري ک ل لاي ن بيرم ندي ک چکردوو فالج عبدالجبار ب اوکراي و د رباري قار مانى است قين ي رمانه ک - ح يد ر شيخ ع لي - و ک د ر ئ نجام ک پ گ يشتين ل رگاي ئيحاو ئاماژ ي منيف و بشيو ي کي پچ ، پچ ل س ر زاري طالع العريفي ي و .

س رچاو س ر کي کان

أ - رمانی (ئستا . ل ردا يان جار کي تر ر ژه ماتي ناو است) عبدالرحمن منيف - چاپي ه شت م - د زگاي ع ر بي بو ديراسات و ب اوکردن و ، بيروت ، لوبنان .

ب - و ن ، مرق و رمانی عبدالرحمن منيف ل جار کي تر ر ژه ماتي ناو است - د . ع زيز القاديلي - چاپي دوو م - ب اوکراو ، کومپانياي کي بریتانی ل ئینگلت ر ت ماري کردوو .

۱- السامرائي ، ماجد وفضل ، جهاد چاو پ ک و تن ک ل گ ل عبدالرحمن منيف - گوتاري بيري ع ر بي هاوچ رخ ژمار ۶-۷ لاپ ۱۲۷ .

۲-sauress

۳-ankawa

۴- ش مم ۱۵ ئ بريل - ۲۰۱۷ عکاظ داک کي هاوس ري منيف ب او د کا ت و س بار ت ب رمانی (ئستا . ل ردا)

۵- عبدالرحمن منيف نووس ر و تاراوگ (لاپ ۴۳)

۶- و ن ، مرق ورمان عبدالرحمن منيف ل جاري کي تر ر ژه ماتي ناو است ، د . ع زيز القاديلي ، چاپي دوو م ، خان ي کتيب ، بلاوکراو ، کومپانياي کي بریتانی ل ئینگلت ر تومار کراو لاپ

۱۰۹ - ۱۱۰

۷- نووس ر و تاراوگ لاپ (۱۹۴ ، بروان ۱۹۲ ، ۱۹۳ ، ۱۹۴)

۸- دکت رع زيز القاديلي ه مان س چاو لاپ ۱۲۷

۹- ئ د بي زيندان - د رکردني ، ش عبان يوسف . ک بون و ي کردن و - دکت ر س مير ئ مين لاپ ۵ .

۱۰- س بار ت ب مللانی ت کامولي رمان ل گوتاري دکت ر فالج

عبدالجبار، لـ نووسینی جاسم المطیر.

۱۱- و-ن-، م-ق و-ر-مان، عبدالرحمن منیف لـ جار-کی دی ر-ژ-ه-اتی ناو-است- د. ع-زیز القادیلی، چاپی دوو-م، خان-ی کتیب، ک-تایی مارس ۲۰۱۸ لاپ- ۱۱۵ .

۱۲- نزیکی ناو-نیشان لـ ر-مانی ع-ر-بی دا- نووسینی جمیل حمداوی، نیشتمانی ئ-لکترونی.

۱۳- دکت-ر ع-زیز القادیلی ه-مان س-رچاو- لاپ- ۱۱۷

۱۴- دکت-ر ع-زیز القادیلی ه-مان س-رچاو- لاپ- ۱۱۱

۱۵- زیندانی ئ-قین - ویکیپیدیا - م-وسوع-ی ئازاد

۱۶- زیندانی نوگر- س-لمان سا-کانی ۱۹۵۸ - ۱۹۶۳ متعب خلف جابر الریشاوی واحمد عبدالحسین حسین کروع زانک-ی مثنی/ کولیجی پ-رو-رد- ب- زانستی م-ی.